

Spis treści

Wstęp	11
1. Ryzyko a pojęcie cykliczności, procykliczności i antycykliczności zjawisk sfery realnej i systemu finansowego gospodarki	23
1.1. Wprowadzenie	23
1.2. Definicje zjawiska cyklu koniunkturalnego, procykliczności, antycykliczności i acykliczności w ekonomii	24
1.3. Teorie wyjaśniające zjawisko wahań koniunktury	26
1.3.1. Endogeniczne teorie cyklu koniunkturalnego	27
1.3.2. Egzogeniczne teorie cyklu koniunkturalnego	36
1.4. Procykliczność w finansach i działalności bankowej	38
1.4.1. Procykliczność działalności pośredników finansowych jako problem polityki makroostrożnościowej	43
1.4.2. Stabilność finansowa i ryzyko systemowe jako wyzwania polityki makroostrożnościowej	49
1.4.3. Dźwignia finansowa oraz niedopasowanie terminów zobowiązań i aktywów banków a ryzyko systemowe	54
1.4.4. Ryzyko systemowe jako zadanie polityki makroostrożnościowej	60
1.5. Ryzyko jako źródło procykliczności działalności bankowej	61
1.5.1. Ryzyko w finansach i ekonomii	61
1.5.2. Definicja ryzyka bankowego, specyfika procesu zarządzania ryzykiem i główne cele jego pomiaru	64
1.5.3. Efekty procesu zarządzania ryzykiem bankowym a procykliczność działalności bankowej	70
1.5.4. Kapitały własne i rezerwy na ryzyko kredytowe jako efekty zarządzania ryzykiem i ich praktyczne zastosowanie w działalności banku	78
1.5.5. Zarządzanie kapitałem banku	83
1.5.6. Ograniczenia alokacji i absorpcji kapitału banku a procykliczność	84
1.6. Wnioski	88
2. Procykliczność w działalności bankowej na gruncie teorii zawodności mechanizmu rynkowego i finansów behawioralnych	90
2.1. Wprowadzenie	90

2.2. Zakłócenia mechanizmu rynkowego istotne z perspektywy podejmowania ryzyka przez banki	92
2.2.1. Zakłócenia motywacji	95
2.2.2. Asymetria informacji	98
2.2.3. Zjawisko naśladownictwa	100
2.2.4. Analiza badań empirycznych nad wpływem zjawiska naśladownictwa na procykliczność działalności kredytowej	103
2.3. Procykliczność w świetle finansów behawioralnych	106
2.3.1. Ograniczenia arbitrażu	107
2.3.2. Psychologia uczestników rynków finansowych	110
2.3.3. Psychologiczne podłoże formułowania poglądów i oczekiwań	111
2.3.4. Psychologiczne uwarunkowania preferencji i podejmowania decyzji ..	114
2.4. Analiza badań nad wpływem czynników behawioralnych na procykliczność działalności bankowej	121
2.4.1. Wpływ heurystyki dostępności i heurystyki progowej na poziom alokowanego kapitału ekonomicznego	121
2.4.2. Wyjaśnienie procykliczności aktywności kredytowej banków przy zastosowaniu hipotezy pamięci instytucjonalnej	127
2.4.3. Wpływ ograniczonej racjonalności na subiektywną oczekiwaną stratę netto na kredytach	129
2.5. Wnioski	131
3. Pomiar ryzyka i standardy rachunkowości a procykliczność działalności bankowej	134
3.1. Wprowadzenie	134
3.2. Ograniczenia modeli i metod pomiaru ryzyka bankowego	136
3.2.1. Wewnętrzne metody oceny zdolności kredytowej	136
3.2.2. Niestabilność ocen agencji ratingowych a procykliczność parametru <i>PD</i>	141
3.2.3. Niedoskonałości ilościowych modeli pomiaru ryzyka	149
3.3. Uproszczone metody pomiaru ryzyka kredytowego	150
3.3.1. Uproszczony pomiar oczekiwanych strat na pokrycie skutków ryzyka kredytowego, w tym model rezerw dynamicznych	150
3.3.2. Uproszczony pomiar nieoczekiwanych strat na pokrycie skutków ryzyka kredytowego	155
3.4. Metody zaawansowane pomiaru ryzyka kredytowego a procykliczność	160
3.4.1. Metody zaawansowane szacowania oczekiwanych strat z tytułu ryzyka kredytowego a problem ryzyka stopy odzysku i wartości ekspozycji kredytowej	160
3.4.2. Metody zaawansowane szacowania nieoczekiwanych strat na działalności kredytowej	166
3.4.3. Analiza porównawcza modeli oceny nieoczekiwanych strat na portfelu kredytowym pod kątem procykliczności	168
3.4.4. Pomiar nieoczekiwanych strat na działalności kredytowej w myśl standardów adekwatności kapitałowej	174
3.4.5. Problem związku między ryzykiem niewykonania zobowiązania oraz ryzykiem stopy odzysku a poziomem oczekiwanych i nieoczekiwanych strat	179
3.4.6. Wpływ korelacji między <i>PD</i> i <i>LGD</i> na oszacowanie oczekiwanej i nieoczekiwanej straty na działalności kredytowej	185

3.4.7. Wpływ niestabilności ratingów zewnętrznych na poziom kapitału ekonomicznego banku w okresie ożywienia i ekspansji	192
3.4.8. Współczesne metody pomiaru ryzyka rynkowego	193
3.4.9. Procykliczne właściwości metod oceny nadzorczej banków – SREP i ICAAP	195
3.5. Wpływ wyceny instrumentów finansowych na procykliczność działalności bankowej	202
3.5.1. Specyfika wyceny według wartości godziwej i według zamortyzowanego kosztu	203
3.5.2. Rola metody wyceny w występowaniu zjawiska procykliczności działalności bankowej	207
3.5.3. Metoda wartości godziwej a zjawisko procykliczności w świetle badań empirycznych	213
3.5.4. Metoda zamortyzowanego kosztu a procykliczność rezerw na ryzyko kredytowe	214
3.5.5. Metoda zamortyzowanego kosztu w Międzynarodowych Standardach Rachunkowości	216
3.5.6. Inne modele pomiaru utraty wartości instrumentów wycenianych metodą zamortyzowanego kosztu	219
3.6. Wnioski	223
4. Wpływ polityki pieniężnej na postrzeganie i podejmowanie ryzyka przez banki	226
4.1. Wprowadzenie	226
4.2. Kanał kapitałowy polityki pieniężnej – podstawy teoretyczne	227
4.2.1. Kanał kapitałowy polityki pieniężnej – definicja i uzasadnienie praktyczne	230
4.2.2. Przegląd współczesnych modeli teoretycznych kanału kapitałowego polityki pieniężnej	232
4.2.3. Badania empiryczne nad kanałem kapitałowym polityki pieniężnej	241
4.3. Kanał ryzyka polityki pieniężnej – definicja i podstawy teoretyczne	243
4.3.1. Czynniki wpływające na zależność między polityką pieniężną i kanałem ryzyka	246
4.3.2. Analiza badań teoretycznych nad kanałem ryzyka polityki pieniężnej	249
4.3.3. Kanał ryzyka polityki pieniężnej – przegląd badań empirycznych	255
4.4. Wnioski	257
5. Analiza zróżnicowania procykliczności rezerw na ryzyko kredytowe banków w Unii Europejskiej	259
5.1. Wprowadzenie	259
5.2. Przegląd badań nad procyklicznością rezerw i zarządzaniem dochodami przez banki – hipotezy badawcze	260
5.2.1. Specyfika działalności banków jako determinanta procykliczności	260
5.2.2. Ochrona inwestorów jako czynnik wpływający na procykliczność rezerw banków	263
5.2.3. Struktura i stopień rozwoju sektora finansowego	264
5.2.4. Jakość regulacji bankowych i nadzoru bankowego	266
5.3. Źródła danych i ich charakterystyka	268
5.3.1. Charakterystyka zmiennych specyficznych dla banków i zmiennych makroekonomicznych	271

5.3.2. Wskaźniki jakości ochrony inwestorów	273
5.3.3. Wskaźniki struktury i stopnia rozwoju sektora finansowego	276
5.3.4. Wskaźniki restrykcyjności regulacji bankowych i nadzoru bankowego	277
5.4. Procedura badawcza i techniki estymacji	282
5.4.1. Model ekonometryczny zastosowany do oceny wpływu specyfiki działalności banku oraz specyfiki krajów Unii Europejskiej na procykliczność rezerw banków działających na jej terenie	282
5.4.2. Zasady klasyfikacji banków ze względu na kryterium specyfiki działalności	286
5.4.3. Zasady uwzględniania wpływu specyfiki krajów Unii Europejskiej na procykliczność rezerw na ryzyko kredytowe banków	287
5.4.4. Metody identyfikacji banków o różnym stopniu procykliczności, wygładzania dochodów, zarządzania kapitałami własnymi oraz zarządzania ryzykiem	287
5.4.5. Metoda badania wpływu zarządzania dochodami, kapitałami i ryzykiem na procykliczność rezerw na ryzyko kredytowe	289
5.5. Wyniki badania i ich interpretacja	290
5.5.1. Wpływ specyfiki działalności banków na procykliczność rezerw	290
5.5.2. Wpływ uwarunkowań specyficznych dla poszczególnych krajów Unii Europejskiej na procykliczność <i>RRK</i> – badanie interakcji	300
5.5.3. Czy zarządzanie dochodami, kapitałami i ryzykiem przez banki wpływa na stopień procykliczności <i>RRK</i> ?	309
5.6. Wnioski	314
6. Analiza zróżnicowanego wpływu wskaźnika dźwigni na aktywność kredytową banków w Unii Europejskiej	316
6.1. Wprowadzenie	316
6.2. Analiza literatury przedmiotu i hipotezy badawcze	320
6.2.1. Problem identyfikacji czynników podażowych i popytowych wpływających na aktywność kredytową banków	320
6.2.2. Analiza badań empirycznych nad wpływem kapitałów na aktywność kredytową banków	322
6.2.3. Wpływ procykliczności rezerw na ryzyko kredytowe oraz wygładzania dochodów na charakter związku między stopą wzrostu kredytów i współczynnikami kapitałowymi	330
6.2.4. Wpływ zróżnicowania regulacji i nadzoru na związek między aktywnością kredytową i kapitałami własnymi banków	334
6.3. Dane i metody badawcze	336
6.3.1. Dane	336
6.3.2. Model ekonometryczny i charakterystyka zmiennych	337
6.3.3. Metoda identyfikacji procykliczności rezerw na ryzyko kredytowe, wygładzania dochodów oraz podejście do identyfikacji okresów dekonjunkury	341
6.4. Wyniki badania i ich interpretacja	343
6.4.1. Wpływ współczynnika kapitałowego na stopę wzrostu kredytów – rola skali działalności i obecności banku na rynku giełdowym	345
6.4.2. Wpływ współczynnika kapitałowego na stopę wzrostu kredytów banków dużych a procykliczność rezerw na ryzyko kredytowe i wygładzanie dochodów	349

6.4.3. Wpływ regulacji i nadzoru bankowego na związek między stopą wzrostu kredytów i współczynnikiem kapitałowym w okresie dekonjunktury	354
6.4.4. Analiza zróżnicowania związku między kapitałami i aktywnością kredytową na przykładzie danych skonsolidowanych	360
6.5. Wnioski	366
7. Ocena metod pomiaru i ograniczania procykliczności działalności bankowej	369
7.1. Wprowadzenie	369
7.2. Ocena metod pomiaru procykliczności – zagadnienia wstępne	371
7.2.1. Miary opracowane na podstawie danych pochodzących ze sprawozdań finansowych i cen rynkowych	374
7.2.2. Wskaźniki wczesnego ostrzegania	381
7.2.3. Model emisji sygnału	381
7.2.4. Model logitowy	386
7.2.5. Systemy wczesnego ostrzegania jako wskazówka do ustalania antycyklicznych buforów kapitałowych	387
7.2.6. Wskaźniki, w których stosuje się dane pochodzące z modeli wektorowej autoregresji, i testy makroekonomicznych warunków skrajnych	389
7.2.7. Problem pomiaru ryzyka systemowego w czasie i przestrzeni – identyfikacja wspólnych obszarów	393
7.3. Cele i instrumenty stosowane w polityce gospodarczej dążącej do zapewnienia stabilności finansowej z uwzględnieniem zjawiska procykliczności działalności bankowej	397
7.3.1. Instrumenty polityki makroostrożnościowej ograniczające ryzyko systemowe, w tym procykliczność działalności bankowej – klasyfikacje i doświadczenia krajów	399
7.3.2. Automatyczne stabilizatory i dyskrecjonalne instrumenty polityki mikroostrożnościowej nakierowane na sterowanie procyklicznością	409
7.4. Ocena regulacji nakierowanych na ograniczanie procykliczności działalności bankowej, opracowanych po kryzysie finansowym lat 2007–2008	413
7.4.1. Ocena regulacji określonych w pakiecie Bazylea III i CRD IV / CRR ...	413
7.4.2. Regulacje dotyczące ryzyka wypłacalności banku określone w Bazylei III i CRD IV / CRR	415
7.4.3. Regulacje dotyczące ryzyka płynności określone w Bazylei III i CRD IV / CRR	424
7.4.4. Ocena nowych standardów dotyczących wynagrodzeń i ładu korporacyjnego	426
7.4.5. Ocena zalecenia Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego dotyczącego celów pośrednich i instrumentów polityki makroostrożnościowej	428
7.4.6. Ocena nowego standardu MSSF 9 Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości	434
7.5. Wnioski	437
Zakończenie	443

Bibliografia	459
Aneks. Zestawienie badań teoretycznych nad kanałem kapitałowym polityki pieniężnej	492
Wykaz skrótów	501
Spis rzeczowy	505
Spis rysunków	505
Spis tabel	506
Indeks	511